

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN
ÄLDRENÄMNDEN

Grundläggande granskning 2019

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisorerna ska årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsred. Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts ändamålsenligt
- Verksamheten ur ekonomisk synvinkel sköts tillfredsställande
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av såväl en grundläggande granskning som av ett antal fördjupade granskningar. Den grundläggande granskningen är den löpande granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder, och består av tre delar:

- granskning av delårsrapport och årsredovisning
- granskning av måluppfyllelse
- granskning av intern styrning och kontroll

Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en fortlöpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan. Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2019.

2. Syfte

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att utgöra en grund till revisorernas bedömning om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning, och kontroll av verksamheten.

2.1 Avgränsningar

Den grundläggande granskningen avser år 2019. Den del av den grundläggande granskningen som avser delårsbokslut och årsbokslut redovisas i särskilda granskningsrapporter. I de bedömningar som görs i denna rapport har endast de resultat och de prognoser som redovisas i samband med nämndens delårsrapport (T2) beaktats. För en samlad bedömning av årets resultat, se revisionsberättelse och revisionsredogörelse för 2019.

2.2 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen
- Budget och uppdragsplaner 2019
- Nämndernas reglementen

2.3 Ansvarig nämnd

Iakttagelserna i denna rapport avser äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar enligt reglementet för kommunens uppgifter inom socialtjänst och de uppgifter som i övrigt åläggs kommunens socialnämnd rörande äldre människor samt personer med funktionshinder som fyllt 65 år. Nämnden

ansvarar för att verksamheten bedrivs och utvecklas i enlighet med den lagstiftning som reglerar vård och omsorg.

2.4 Genomförande

Dialogmöten har genomförts med respektive nämnd med syfte att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

I årets grundläggande granskning har presidiet i styrelse och nämnder skriftligt besvarat generella och nämndspecifika frågor samt ett bedömningsformulär. De svar som lämnats har använts som underlag till de dialoger som genomförts med respektive presidium under juni 2019. Vid presidiedialogerna gavs revisorerna även möjlighet att ställa kompletterande frågor.

Motsvarande underlag har även använts vid de träffar som genomförts under hösten med nämnder och styrelse. Syftet med dessa dialogmöten har varit att ge samtliga ledamöter möjlighet att yttra sig och föra en diskussion kring de svar som lämnats av respektive presidium.

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, har de underlag som upprättats (formulär och anteckningar från dialoger) kompletterats med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument.

Utöver detta har en enkät skickats ut till samtliga ordinarie ledamöter i Umeå kommuns nämnder. I enkäten ombads ledamöterna besvara frågor avseende styrelsens/nämndens ekonomi, interna kontroll och målstyrning. Revisorerna har valt att inte redovisa enkätresultaten i rapporterna från den grundläggande granskningen, eftersom svarsfrekvensen för respektive nämnd varierade kraftigt.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den ger också underlag att under året uppdatera revisorernas riskanalys. Den grundläggande granskningen pågår under hela granskningsåret. Den information som inhämtats i samband med den grundläggande granskningen beaktas även vid revisorernas riskanalys inför kommande år.

Rapporten har skickats för faktakontroll till nämndens presidium.

2.5 Begreppsförklaringar

Nedan följer en förklaring av de begrepp som revisorerna använder vid sin bedömning:

- Bristfällig – Omedelbara förstärkningar krävs
- Tillräcklig – Behov av förstärkningar föreligger
- Ändamålsenlig – God följsamhet inom området
- Tillfredsställande – Mycket god följsamhet inom området

Det är också dessa begrepp som nämnderna har gjort sin bedömning/självskattning utifrån vid besvarandet av bedömningsformuläret.

3. Bedömningsformulär

3.1 Intern kontroll

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.1.1 Nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §, Riktlinjer för intern styrning och kontroll	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	
2.1.1.1 Har nämnden varit aktiva i genomförandet av en riskanalys, inkl. värdering och vägledning i hantering av riskerna?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2018-12-19)	☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	På nämndens arbetsutskott i mars och maj.
2.1.1.2 Har nämnden fastställt såväl riskanalys som internkontrollplan?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2018-12-19)	☐ Ja ☐ Nej ☒ Delvis	I samband med uppdragsplan för 2019 fastställdes internkontrollplan. Från och med internkontrollplan för 2020 fastställs även riskanalys.
2.1.1.3 Har nämnden erhållit och godkänt uppföljning av internkontrollplanen?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2018-12-19)	☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	I samband med delårsrapporter.
2.1.1.4 Har nämnden gjort en värdering om den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2018-12-19)	☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Särskild att-sats i tjänsteskrivelse delårsrapport.
2.1.1.5 Har nämnden tillsett att kommunstyrelsen tagit del av nämndens uppföljning av internkontrollplanen?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 2018-12-19)	☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	
2.1.2 Nämnden ska årligen planera och genomföra	Attestreglemente	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig	Pågår enligt plan.

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
kontroller så att attestreglementet följs.		X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	
2.1.2.1 Har nämnden vidtagit några åtgärder för att stärka attestrutinerna utifrån dialoger och genomförda granskningar 2018?		X Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Finns med i internkontrollplanen för 2019

lakttagelser

Äldrenämnden antog i november 2018 (§ 96) en internkontrollplan för 2019. Riskanalysen som ligger till grund för nämndens prioritering av åtgärder framgår av internkontrollplanen. Enligt internkontrollplanen har nämnden varit direkt delaktig i att värdera och prioritera vilka risker som ska hanteras. Chefer har i sin tur tagit fram förslag på åtgärder, vilka beslutades av nämnd i samband med att planen antogs.

Riskbeskrivningarna har ett värde baserat på en värdering av sannolikhet och konsekvens. Nedan följer de risker med högst riskvärde:

- Svårigheter att rekrytera och behålla personal inom bristyrken
- Brister i informationsöverföring, kompetensbrist hos baspersonal
- Personuppgifter hanteras/lagras felaktigt

Av internkontrollplanen framgår att riskerna i internkontrollplanen återrapporteras i samband med T1 och/eller T2-uppföljningen.

I maj 2019 godkände nämnden sin delårsrapport per jan-april, inklusive internkontrollrapport. I beslutet framgår att nämnden bedömer att den interna kontrollen och styrningen är tillräcklig. Av internkontrollrapporten kan vi utläsa att samtliga risker i riskanalysen har följts upp.

I internkontrollplanen framgår inga kopplingar mellan identifierade risker och fullmäktiges eller nämndens egna mål.

Bedömning

Vi bedömer att nämnden säkerställt en ändamålsenlig struktur för intern kontroll avseende verksamhet och den ekonomiska redovisningen. Av kommunens riktlinjer för intern styrning och kontroll (reviderad av fullmäktige 2011-09-26, § 153) framgår att en riskanalys ska göras och dokumenteras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk för att inte uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Nämnden har fattat beslut om riskanalys och internkontrollplan samt har gjort en värdering av den interna kontrollen.

3.2 Målstyrning

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, samt åtaganden kopplade till ett urval av fullmäktiges mål:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.2.1 Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, samt de bestämmelser i lagar och författningar som verksamheten omfattas av.	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §, Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Uppdragsplan Delårsrapporter Internkontrollplan och uppföljning Kvalitets- och patientsäkerhetsrapporter Direktörens månadsrapport och månadsplan
2.2.1.1 Har nämnden säkerställt att samtliga av fullmäktiges mål som berör nämnden beaktas i uppdragsplanen?		☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Äldrenämndens mål är kopplade i KF-mål. Uppdrag från KF finns med under avsnittet Särskilda uppdrag.
2.2.1.2 Har nämnden under året tagit aktiva beslut om åtgärder för att uppnå måluppfyllelse?		☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Avvaktar i vissa fall handledning från KS och andra ansvariga nämnder.
2.2.2 Nämnden ansvarar för att det egna verksamhetsområdet kontinuerligt följs upp och utvärderas.	Reglemente för Umeå kommun styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Se ovan.
2.2.3 Nämnden har ansvar att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster	Kommunallagen (2017:725) 8 kap. 3 §, Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Brukar- och närståendemöten, enkäter, samråd pensionärsorganisationer (UPR)
2.2.4 Nämnden ska verka för att samverkan sker mellan nämnder för att gemensamt nå kommunens övergripande mål.	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☒ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	
2.2.4.1 Upplever nämnden att samverkan med andra nämnder och andra kommunala		☐ Ja ☐ Nej ☒ Delvis	Behöver förtydligas i ny kommunorganisation.

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
aktörer fungerar väl?			

lakttagelser

I nämndens uppdragsplan finns en beskrivning av fullmäktiges strategiska långsiktiga mål och fullmäktiges prioriterade områden. I äldrenämndens styrkort återfinns samtliga av fullmäktiges prioriterade områden. Enligt uppdragsplanen ska nämnden arbeta utifrån fullmäktiges styrdokument inom områdena jämställdhet, tillgänglighet och folkhälsa.

Äldrenämnden har fyra mål för nämndens verksamheter avseende kvalitet för kommunens invånare. Verksamheten ska alltid genomsyras av ett äldreperspektiv.

- Äldrenämndens verksamheter stärker de äldre kommuninvånarnas förmåga att leva ett aktivt liv samt ha inflytande i samhället och över sin vardag
- Äldrenämndens verksamheter bidrar till att kommuninvånarna kan åldras i trygghet
- Äldrenämndens verksamheter bemöter kommuninvånarna med respekt
- Äldrenämndens verksamheter säkrar kommuninvånarnas tillgång till en jämlik vård och omsorg

För respektive nämndmål har nämnden beslutat om särskilda resultatmål. Dessa följs upp tertialvis i nämndens styrkort. I styrkortet framgår kopplingen mellan fullmäktiges prioriterade område, nämndens egna mål, samt valda resultatmål. I tertialrapportering finns beskrivningar om hur arbetet med nämndens fyra mål pågått. Detta görs inte med mål- eller mätvärden.

I nämndens uppdragsplan framgår även en beskrivning av fullmäktiges personalpolitiska mål, och nämnden egna mätningar beträffande målen. I tertialrapporteringen finns nämndens mål- och mätvärden samt en bedömning av måluppfyllelse.

I uppföljningen som görs i styrkortet framgår vilken koppling respektive nämndmål har till fullmäktiges mål.

Bedömning

Vi bedömer att nämndens målstyrning är ändamålsenlig. Enligt reglementet för Umeå kommuns styrelse och nämnder (2014-11-24, § 150) har samtliga nämnder i uppdrag att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Vi noterar att nämnden förhåller sig till samtliga av fullmäktiges prioriterade områden och övergripande mål. Nämnden har tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa så att de fungerar som styrsignaler till verksamheten, genom nämndens styrkort.

3.3 Ekonomi

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav samt åtaganden som fullmäktige ålagt enligt reglemente:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.3.1 Nämnden ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.	Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 5 §	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Skrivning i uppdragsplan.
2.3.1.1 Har nämnden anpassat verksamheten utifrån de förutsättningar som anges i budget?		☐ Ja ☐ Nej ☒ Delvis	Heltidsinförandet har ej gjorts inom ram och lett till ett underskott som särredovisas. Övriga underskott hanteras och åtgärdsplan är under framtagande för politisk beredning under hösten.
2.3.1.2 Får nämnden tillräckliga underlag avseende ekonomi och verksamhetens utveckling för att kunna göra de prioriteringar och vidta de åtgärder som krävs för att nå en ekonomi i balans?		☒ Ja ☐ Nej ☐ Delvis	Ekonomiuppföljning vid varje arbetsutskott och nämnd samt fördjupad vid delårsbokslut och bokslut.
2.3.1.3 Prognostiserar nämnden att nå en ekonomi i balans för året?		☐ Ja ☒ Nej	Prognosen är vid delårsbokslut 1, -18 mnkr. Till största del beror detta på heltidsinförandet.
2.3.1.4 Om nämnden prognostiserar ett underskott - har nämnden under året tagit aktiva beslut om åtgärder för att nå en ekonomi i balans?		☐ Ja ☒ Nej ☐ Delvis	Redovisning över vidtagna åtgärder i förvaltningen sker löpande på arbetsutskott och nämnd. Åtgärdsplan förbereds för politiskt beslut under hösten.
2.3.2 Nämnden ska rapportera till fullmäktige om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under året.	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	

Lakttagelser

Av nämndens tertialuppföljning framgår att nämndens resultat under första tertialet uppgick till -8,5 mkr. Äldrenämndens nettokostnader (353,3 mkr) har ökat med 11,4 % (36,2 mkr) i jämförelse med 2018. Differensen på 8,5 mkr beror främst på fler dygn med betalningsansvar jämfört med i fjol samt större behov av både hemtjänst i ordinärt boende samt hemsjukvård i hemmet, än planerat.

Utöver detta finns i uppföljningen en redogörelse på verksamhetsnivå där resultatet för respektive verksamhet framgår, tillsammans med en förklaring till vad verksamheternas över- respektive underskott består i.

I delårsrapporten per april framgår även en årsprognos som visar att nämnden vid årets slut väntas ha ett resultat om – 18 mkr. Prognosen är enligt delårsrapporten förbättrad utifrån ny ekonomisk utveckling på betalningsansvaret och hälso- och sjukvård i hemmet. Den negativa prognosen består i huvudsak på heltidsinförandet och de ökande behoven av hemtjänst i ordinärt boende.

I augusti 2019 fick nämnden information om åtgärder som vidtagits inom förvaltningen för budget i balans. Åtgärderna motsvarar besparingar på 36,3 mkr på helårsbasis, vilket medför en justering av årsprognosen till 10,8 mkr, enligt protokollet från augusti.

Äldrenämndens utfall för 2019 uppgår enligt årsbokslutet till 0,5 mkr. Intäkterna har ökat med ca 6,5 mkr beroende på att stimulansmedel för ökad bemanning (5,0 mkr) och för psykisk ohälsa (0,8 mkr) inkommit från och med augusti. Kostnaderna har minskat med ca 7,3 mkr, främst hänförligt till stängning av ett vård- och omsorgsboende. Dessa förbättrar utfallet sammantaget med ca 13,8 mkr för 2019.

Bedömning

Utifrån vad som framkommit av denna översiktliga granskning bedömer vi att nämndens interna ekonomistyrning är tillräcklig. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig görs bedömningen med begränsad säkerhet.

4. Frågeställningar till nämndens presidium

1.1 Generella frågeställningar till samtliga nämnder

På vilket sätt arbetar nämnden med det övergripande målet om jämställdhet?

Alla nämndens nyckeltal förutom på personalområdet redovisas per kön. I år följer nämnden särskilt beviljandegrad inom särskilt boende på kön. Under 2019 pågår fortsatt arbete med gender budgeting inom myndighetsutövningen med särskilt fokus på särskilt boende. Vid dialogen med nämndens presidium diskuteras det praktiska arbetet med gender budgeting, såsom hur handläggare hanterar biståndsbedömningar. Enligt uppgift tillämpas gender budgeting även vid statistisk uppföljning av sjukfrånvaro.

På vilket sätt har nämnden integrerat och utvärderat kommunens prioriterade folkhälsomål i den egna strategiska planeringen?

Folkhälsomålen finns integrerade i uppdragsplan. Särskilda satsningar på fysisk aktivitet och kultur för seniorer har följts upp i nämnden, enligt presidiet Träffpunkter för att minska isolering, antalet besökare och aktiviteter följs upp i nämnden.

På vilket sätt arbetar nämnden för att på sikt kunna leva upp till fullmäktiges mål om att de möjligheter som den digitala transformationen innebär ska vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling? Fokusera på vad nämnden har gjort sedan föregående års dialog samt vad nämnden planerar att göra under 2019.

Digital transformation är ett högt prioriterat området inom äldrenämnden och utgör en fundamental del i att lösa utmaningar gällande ökad efterfrågan på insatser och minskad tillgång till arbetskraft.

Sedan 2018 års dialog har nämnden fördubblat de interna resurser som dedikerat arbetar med digitalisering i syfte att öka takten i pågående och kommande arbeten. En stor utbildningsinsats har genomförts inom området nyttorealiserings för att säkerställa en god prioritering av projekt (nyttoperspektiv) samt optimera realiseringen av förväntade nyttor i form av effekthemtagning. Parallellt med detta har ett arbete påbörjats för att kunna tillämpa en strukturerad process för portföljstyrning samt aktivt deltagande i det kommunövergripande arbetet med att identifiera och implementera en kommungemensam projektmodell.

Workshops har genomförts med representation från berörda verksamheter i syfte att identifiera utvecklingsområden inom digitalisering. Resultat av dessa workshops är sammanställda och ligger till grund för en digitaliseringsplan som respektive verksamhetschef arbetar med att färdigställa. Planerna omfattar en beskrivning av nuläget i form av olika nyckeltal och prognos, samt prioriterade utvecklingsområden inom digitalisering vars effekter framgent kan mätas mot tidigare nämnda nyckeltal i syfte att utgöra en målbild.

Under 2019 kommer även den övergripande strategiska planen som idag benämns som Teknikförsörjningsplanen att uppdateras.

Implementering av välfärdsteknik har fortlöpt enligt nuvarande plan vilket för Äldrenämnden inneburit att planerad införandetakt av såväl trygghetskameror och medicingivare följs. För närvarande finns cirka 40 trygghetskameror installerade vilket genererar över 2000 tillsyner per månad. Detta har möjliggjort att berörd verksamhet kunnat undvika utökad bemanning trots mer omfattande vårdbehov i målgruppen. Gällande medicingivarna är dessa för närvarande cirka 45 stycken vilket genererar omkring 4200 medicingivningar per månad. Följsamheten till medicineringen för användarna är ca 99,6% och de ekonomiska effekterna är synbara genom minskade behov av tjänsteköp för medicingivning. Fortsatt fokus ligger på att öka volymerna av dessa befintliga lösningar samt att implementera nya sådana. Bland dessa återfinns exempelvis distanstillsyn dagtid via videotelefon eller Ipad, vilket framgångsrikt testats under hösten 2018. Breddinförande förväntas ske under hösten 2019. Parallellt med detta planeras även för upphandling av GPS-larm.

Under våren 2019 har även en rad tester av teknik inletts i syfte att identifiera nya lösningar som kan bidra till ökad självständighet för olika målgrupper. Bland tekniken som testat återfinns bland annat robotar inom områdena sömn, matintag, städ och hygien.

Gällande säkerhet för digitala lösningar följer äldrenämnden konsekvent de kommunövergripande riktlinjer som finns inom de väletablerade processerna för bland annat upphandling (IT-upphandlingsmodellen). Eventuella incidenter hanteras i en specifik arbetsgrupp där SAS (social ansvarig samordnare) tillsammans med IT-tekniker regelbundet går igenom informationshanteringsfrågor och säkerhetsaspekter. Under det gångna året har detta arbete bland annat omfattat en genomlysning av informationslagring på olika samarbetsytor inför införandet av Office 365.

På vilket sätt arbetar nämnden för att säkerställa kompetensförsörjningen på kort och lång sikt? Fokusera på vad nämnden har gjort sedan föregående års dialog och vad nämnden planerar att göra under 2019.

En övergripande kompetensförsörjningsplan är antagen av äldrenämnden och den gäller till och med 2019. Revidering av kompetensförsörjningsplanen kommer ske under året. Till planen finns en

aktivitetsplan och kommunikationsplan som årligen följs upp. Utifrån kompetensförsörjningsplanen finns också en utbildningsplan som beslutas om varje år. Arbetet följs även i delårsrapporter och i internkontrollplanen. För 2019 har marknadsföringsaktiviteterna stärkts upp, fler ambassadörer har rekryterats och närvaron på bransch- och rekryteringsdagar utökats. Äldreomsorgen fortsätter ta emot många praktikanter inom olika yrkesgrupper. Karriärvägar har förtydligats och en särskild satsning på språksvaga medarbetare i vård- och omsorgssvenska har upphandlats.

Under sommaren 2019 täckte nämnden behovet av sjuksköterskor genom att betala högre löner. Äldrenämnden har enligt presidiet ett mål att ha 70 % undersköterskekompetens inom äldreomsorgen, och bekostar utbildning för personal som vill gå undersköterskeutbildning.

Vilka är nämndens utmaningar på kort och lång sikt?

På kort sikt är nämndens utmaning att hantera de ekonomiska effekterna av heltidsinförandet under året samt hantera ökad efterfrågan av hemtjänst och hemsjukvård från medborgarna. Nämnden hade under 2018 ett högt betalningsansvar till regionen för utskrivningsklara patienter på grund av att patienter skrevs hem allt fortare efter sjukhusvistelse samt att ett vård- och omsorgsboende fick stänga tillfälligt på grund av vattenskada. Betalningsansvaret och antalet personer som väntar på särskilt boende bedöms av presidiet vara under kontroll.

På lång sikt så kvarstår att anpassa servicenivåer till budget, fortsätta arbetet med kompetensförsörjning, schemaläggning och attraktivitet som arbetsgivare samt hantera sjukfrånvaron.

1.2 Nämndspecifika frågor

Hur arbetar nämnden med bostadsformer för äldre (utifrån Äldreplan 2018-2028), mot bakgrund av volymökningen och den demografiska utvecklingen?

Fram till 2025 förväntas befolkningen öka med knappt 13 000 personer. Gruppen "yngre äldre" (65–79 år) växer med 2 000 personer och gruppen "äldre äldre" (80-år) ökar med 2 200. En högre andel äldre medför större krav på bostäder, både vård – och omsorgsboende och andra bostäder för äldre anpassade utifrån olika förutsättningar. Äldrenämnden arbetar för att människor ska kunna bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt (kvarboendeprincipen) och att minska trycket för plats på särskilt boende. För att klara detta behöver hemtjänst och hemsjukvård stötta upp. Äldrenämnden bedriver även ett förebyggande arbete genom öppna träffpunkter, anhörigstöd och aktiviteter för förbättrad folkhälsa hos äldre.

Välfärdsteknik

Redovisas i sin helhet längre upp i dokumentet under digitaliseringens möjligheter.

Hur hanteras sjukfrånvaron? Vilka åtgärder vidtas?

Sjukfrånvaron följs upp varje månad med verksamhetschef och personalkonsult från enheten för Arbetsmiljö och hälsa samt personalstrateg och personalchef. Varje enhetschef träffar sin personalkonsult en gång per månad för att gå igenom sjukfrånvaron och rehabiliteringsärendena inom sitt område. Följs även genom särskilda dragningar i nämnd samt genom internkontrollplanen för året.

Arbetsmiljöarbetet inom äldrenämnden har i år rapporterats med en systematik upp till nämnden i form av årsbokslut för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) under mars månad. Under våren har

även processtöd för SAM som riktar sig till chefer och skyddsombud och som sträcker sig över året med tre tillfällen startats. Processtödet innehåller utbildningsinsatser, praktiskt arbete och verktyg för arbetet med SAM. Till arbetsmiljöarbetet har ett årshjul tagits fram utifrån det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Umeå kommun har genom äldreomsorgen inlett ett samarbete med Sunt Arbetsliv som syftar till att skapa en god arbetsmiljö som är hållbar över tid. Arbetet sker med fokus på friskfaktorer. Samarbetet med Sunt Arbetsliv pågår året ut och därefter tar verksamheten själva över arbetet.